

BIULETYN nr 2(10)/2019

www.fundacja.togatus.pl

OBLIGATORYJNY I FAKULTATYWNY PRZEDMIOT POSTĘPOWANIA W SPRAWACH O ROZWÓD

Orzeczenie rozwodu jest dopuszczalne, gdy sąd z jednej strony ustali, iż między małżonkami nastąpił zupełny i trwały rozkład pożycia, z drugiej natomiast, że nie zachodzą tzw. przesłanki negatywne rozwodu, które go wykluczają, choćby rozkład pożycia był zupełny i trwały.

Pozytywne przesłanki rozwodu (zupełny i trwały rozkładu pożycia) muszą być spełnione łącznie. Zupełny rozkład pożycia to, zgodnie z utrwalonym stanowiskiem, zerwanie wszelkich więzi łączących małżonków. Chodzi tu o więzi fizyczne, duchowe oraz materialne. O trwałości rozkładu pożycia małżeńskiego możemy więc mówić wówczas, kiedy na podstawie okoliczności sprawy wnioskujemy, iż pomiędzy małżonkami nie jest możliwy powrót do wspólnoty małżeńskiej we wszystkich jej płaszczyznach – duchowej, fizycznej, materialnej. Oceniając trwałość rozkładu pożycia na uwadze należy mieć przy tym upływ czasu.

Negatywne przesłanki rozwodu wskazują natomiast niedopuszczalność rozwodu, tj. gdy:

a) wskutek niego miałyby ucierpieć dobro wspólnych małoletnich dzieci choćby rozkład pożycia był zupełny i trwały. Przepis ten nie dotyczy przypadków, gdy dzieci są pełnoletnie, bez względu na to, czy są samodzielne, czy też pozostają pod „opieką” rodziców, gdy małoletnie dzieci faktycznie wychowywane są wspólnie przez rozwodzących się małżonków, gdy małoletnie dzieci są jednego z małżonków.

Na równi ze wspólnymi małoletnimi dziećmi traktowane są natomiast dzieci przysposobione przez obydwójce małżonków a także dziecko jednego z nich przysposobione przez drugiego.

b) z innych względów orzeczenie rozwodu byłoby sprzeczne z zasadami współżycia społecznego mimo istnienia zupełnego i trwałego rozkładu pożycia, mowa tu o sytuacji, w której uwzględnienie żądania rozwodu byłoby sprzeczne z zasadami współżycia społecznego, dobrymi obyczajami, wysoce niesprawiedliwe, krzywdzące jednostkę.

c) zostanie ustalone, że rozwodu żąda małżonek wyłącznie winny rozkładu pożycia. Od tej zasady istnieją dwa wyjątki: gdy niewinny małżonek wyrazi zgodę na rozwód, kiedy odmowa zgody na rozwód jest w danych okolicznościach sprzeczna z zasadami współżycia społecznego.

Wyrokiem orzekającym rozwód sąd z urzędu podejmuje rozstrzygnięcia w przedmiocie:

1. Orzeczenia o rozwodzie oraz o tym, który małżonek ponosi winę rozkładu pożycia, chyba że małżonkowie zgodnie żądają zaniechania orzekania o winie.

2. Władzy rodzicielskiej nad wspólnym małoletnim dzieckiem obojga małżonków. Sąd może:

- powierzyć wykonywanie władzy rodzicielskiej jednemu z rodziców, ograniczając władzę rodzicielską drugiego do określonych obowiązków i uprawnień w stosunku do osoby dziecka;

- pozostawić władzę rodzicielską obojgu rodzicom, jeżeli przedstawili zgodne z dobrem dziecka porozumienie o sposobie wykonywania władzy rodzicielskiej i utrzymywaniu kontaktów z dzieckiem po rozwodzie.

Wskazać należy, iż w obowiązującym stanie prawnym nie istnieje tzw. władza naprzemienna, tj. dziecko nie może przebywać raz u jednego rodzica, raz u drugiego i w tym czasie ten rodzic sprawowałby władzę rodzicielską.

3. Kontaktów rodziców z dzieckiem

Kontakty z dzieckiem zgodnie z art. 113 § 2 Kodeksu Rodzinnego i Opiekuńczego¹ obejmują głównie przebywanie z dzieckiem tj. odwiedziny, spotkania, zabieranie dziecka poza miejsce jego stałego pobytu oraz bezpośrednie porozumiewanie się, utrzymywanie korespondencji, korzystanie z innych środków porozumiewania się na odległość, w tym ze środków komunikacji elektronicznej.

4. Wysokości, w jakiej każdy z małżonków jest zobowiązany do ponoszenia kosztów utrzymania i wychowania dziecka (obowiązek alimentacyjny)

Wysokość alimentów na dziecko wyznaczają z jednej strony jego usprawiedliwione potrzeby, z drugiej zaś strony możliwości zarobkowe i majątkowe zobowiązanego rodzica. Każdy rodzic zobowiązany jest zaspokajać potrzeby dziecka w częściach odpowiadających ich możliwościom.

5. Sposobu korzystania przez rozwodzących się małżonków ze wspólnie zajmowanego mieszkania przez czas wspólnego w nim zamieszkiwania po rozwodzie.

¹ Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks Rodzinny i Opiekuńczy (tekst jedn. Dz. U. 2017, poz. 682).

Rozstrzygnięcia podejmowane przez Sąd orzekający rozwód na wniosek:

1. W wypadkach wyjątkowych, gdy jeden z małżonków swym rażąco nagannym postępowaniem uniemożliwia wspólne zamieszkiwanie – sąd może nakazać eksmisję drugiego małżonka;
2. Na zgodny wniosek stron sąd może w wyroku orzekającym rozwód również podjąć definitywne rozstrzygnięcia tj.:
 - o podziale wspólnego mieszkania,
 - o przyznaniu mieszkania jednemu z małżonków, jeżeli drugi małżonek wyraża zgodę na jego opuszczenie bez dostarczenia lokalu zamiennego i pomieszczenia zastępczego, o ile podział bądź jego przyznanie jednemu z małżonków są możliwe;
3. Sąd może na wniosek jednego z małżonków w wyroku orzekającym rozwód dokonać podziału majątku wspólnego, jeżeli przeprowadzenie tego podziału nie spowoduje nadmiernej zwłoki w postępowaniu;
4. Sąd może orzec o obowiązku dostarczenia środków utrzymania (obowiązku alimentacyjnym) drugiemu małżonkowi rozwiedzionemu.

Roszczeń alimentacyjnych przysługujących jednemu małżonkowi przeciwko drugiemu można dochodzić już w procesie rozwodowym. Małżonek-powód może żądanie alimentacji zgłosić w pozwie albo też w toku procesu. Roszczeń alimentacyjnych można też dochodzić w odrębnym procesie, po prawomocnym orzeczeniu rozwodu.

W sprawach o rozwód istnieje zakaz powództwa wzajemnego. Strona pozwana w sprawie o rozwód może jednak również żądać rozwodu, jednakże żądanie rozwodu przez stronę pozwaną wyłącza dopuszczalność umorzenia postępowania na skutek cofnięcia pozwu.

Mateusz Brocki

ODPOWIEDZIALNOŚĆ ZA UTYLIZACJĘ ZWŁOK ZWIERZĘCYCH W PRZYPADKU ZAISTNIENIA WYPADKU KOMUNIKACYJNEGO ORAZ KOSZTY JEJ PONIESIENIA

Analizowane zagadnienie dotyczy powszechnie występującej sytuacji nieumyślnej kolizji drogowej ze zwierzęciem, które wtargnęło na jezdnię, wskutek czego poniosło śmierć.

Częstotliwość wystąpienia takiej sytuacji wzmagą się w przypadku poruszania się drogami w okolicach lasów, łąk czy gospodarstw rolnych. Chcąc zapoznać się z kwestiami przypisania odpowiedzialności za uprzątnięcie, zbieranie, transport i unieszkodliwianie zwierzyny, w pierwszej kolejności należy odnieść się do ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym¹. Zgodnie z art. 45 ust. 1 pkt 5 wskazanej ustawy, zabrania się pozostawiania na drodze przedmiotów, które mogłyby zagrozić bezpieczeństwu ruchu. Stąd też w konsekwencji zabite w wypadku zwierzę należy usunąć z drogi. **Co do zasady, obowiązek usunięcia i utylizacji zwłok zwierzyny ciąży na gminie.** Zgodnie z treścią art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach² utrzymanie czystości i porządku w gminach należy do obligatoryjnych zadań własnych gminy. Z kolei art. 3 ust. 2 pkt 15 wskazanej ustawy wprost stanowi o obowiązku gminy w zakresie zapewniania zbierania, transportu i unieszkodliwiania zwłok bezdomnych zwierząt lub ich części oraz obowiązku współdziałania z przedsiębiorcami podejmującymi działalność w tym zakresie. Kluczowym jest jednak **ustalenie jakiej kategorii jest zabite zwierzę w rozumieniu ustawy o ochronie zwierząt.** Cytowany wyżej przepis odnosi się *expressis verbis* jedynie do zwierząt bezdomnych, przez które, zgodnie z art. 4 ust. 16 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 o ochronie zwierząt³, rozumie się zwierzęta domowe, gospodarskie, które uciekły, zabłąkały się lub zostały porzucone przez człowieka, a nie ma możliwości ustalenia ich właściciela lub innej osoby, pod której opieką trwale dotąd przebywały. Przedstawiona definicja legalna zwierząt bezdomnych wyklucza zaliczenie w ich poczet zwierząt dziko żyjących. Powstaje zatem pytanie czy powyższy przepis dotyczy również zwłok zwierzyny łownej w rozumieniu ustawy z dnia 13 października 1995 r. Prawo łowieckie⁴ i przepisów wykonawczych do niej. Analiza poglądów doktryny w tym zakresie nie tylko nie rozwiewa wątpliwości interpretacyjnych, ale je jeszcze pogłębia. Na aprobatę zasługuje jednak pogląd, że zwierzę łowne, znajdujące się na terenie miejskim, pomimo, że samo w sobie wypełnia ustawową definicję i mieści się w kategorii zwierzęcia zbłąkanego, nie może jednak zaliczać się do kategorii zwierzęcia bezdomnego, gdyż zdecydowanie intencją ustawodawcy było zakwalifikowanie w poczet tychże zwierząt jedynie zwierząt domowych i gospodarskich. Tak zastosowany zabieg legislacyjny prowadziłby do absurdalnego stwierdzenia, że chociażby zabłąkany w terenach leśnych (leżących w granicach administracyjnych miasta) jeleń, potrącony przez samochód osobowy, uznany może zostać za

¹ (tekst jedn. Dz. U. 2019, poz. 60).

² (tekst jedn. Dz. U. 2018, poz. 1629).

³ (tekst jedn. Dz. U. 2019, poz. 122).

⁴ (tekst jedn. Dz. U. 2019, poz. 125).

zwierzę bezdomne. Tym samym nie są zwierzętami bezdomnymi inne niż domowe i gospodarskie.

Obowiązek gminy w zakresie utrzymania czystości i porządku na drogach nie ma charakteru absolutnego i w pewnych sytuacjach doznaje uszczerbku. Gmina może uchylić się od tego obowiązku, bowiem nie obciąża on gminy w stosunku do każdej nieruchomości znajdującej się w jej granicach. Zgodnie z art. 5 ust. 4 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, obowiązki związane z utrzymaniem czystości i porządku na drogach publicznych należą do zarządu drogi. Analiza ustawy pod tym kątem stanowi wyłom, przez co daje gminie podstawę do przerzucenia odpowiedzialności na zarządcę danej drogi. Co więcej, zgodnie z art. 4 pkt 20 ustawy z dnia o 21 marca 1985 r. o drogach publicznych⁵, obowiązki zarządcy w tym zakresie obejmują wszelkie czynności, służące utrzymaniu czystości i porządku na drodze, w tym wykonywanie robót konserwacyjnych, porządkowych i innych zmierzających do zwiększenia bezpieczeństwa i wygody ruchu. Przez to z całą stanowczością uznać należy, że we wskazanym zakresie pojęciowym mieści się również usuwanie zwłok padłych zwierząt. Bezsporne jest zatem, że zarządca drogi zobowiązany będzie do usunięcia zwłok padłych zwierząt. Ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach⁶ nakłada pewne obowiązki na posiadacza odpadów, którym jest każdy, kto faktycznie nimi włada. Przepis ten wprowadza domniemanie, że posiadaczem odpadów jest podmiot władający nieruchomością, na której odpady się znajdują. W konsekwencji odpowiedzialność za usunięcie zwłok padłych zwierząt z terenu nieruchomości obciąża jej posiadacza. Za taką wykładnią przemawiają również przepisy rozporządzenia ministra środowiska z 29 grudnia 2014 r. w sprawie katalogu odpadów⁷, które do kategorii odpadów pochodzących z rolnictwa, sadownictwa, upraw hydroponicznych, rybołówstwa, leśnictwa, łowiectwa oraz przetwórstwa żywności, zalicza również zwierzęta padłe. Próżno jest jednak szukać w ustawie regulacji mówiącej o tym, kto powinien ponieść koszty związane z utylizacją. Obciążenie w pewnym zakresie gmin, czy zarządcy drogi dodatkowym, niewynikającym wprost z ustawy obowiązkiem wymaga jednak odpowiedzi na pytanie, kto powinien pokryć koszty tej działalności. Możliwością jest tutaj co najmniej kilka. Pierwsze rozwiązanie to obciążenie kosztami utylizacji zwłok dzikich zwierząt Skarbu Państwa. W myśl przepisów prawa łowieckiego, to Skarb Państwa jest właścicielem dziko żyjącej zwierzyny łownej. Ewentualne roszczenia gminy lub zarządcy drogi powinny być zatem kierowane do ministra właściwego do spraw środowiska, jako naczelnego organu

⁵ (tekst jedn. Dz. U. 2018, poz. 2068).

⁶ (tekst jedn. Dz. U. 2019, poz. 60).

⁷ (Dz.U. 2014, poz. 1923).

administracji rządowej w zakresie łowiectwa, albo do właściwego samorządu województwa, sprawującego administrację w zakresie łowiectwa, jako zadanie zlecone z zakresu administracji rządowej (art. 6 i 7 Prawa łowieckiego). Po drugie, istnieje również możliwość wystąpienia o zwrot poniesionych nakładów od sprawcy wypadku.

Nie ma żadnych wątpliwości, że obowiązek utylizacji zwłok zwierzęcych, wraz z obowiązkiem poniesienia z tego tytułu niezbędnych kosztów, w przypadku wystąpienia zgonu zwierzęcia na prywatnej posesji, obciąża każdorazowego właściciela nieruchomości.

dr Joanna Juchniewicz

KTO MOŻE ZOSTAĆ PRACOWNIKIEM

Zgodnie z art. 2 kodeksu pracy¹ (kp) pracownikiem jest osoba zatrudniona na podstawie umowy o pracę, powołania, wyboru, mianowania lub spółdzielczej umowy o pracę. Nie są pracownikami, w rozumieniu kodeksu pracy osoby, które wykonują pracę w ramach stosunku cywilnoprawnego np. umowy zlecenia².

Pracownikiem może być tylko **osoba fizyczna**, co wynika z faktu osobistego świadczenia pracy. Kodeks pracy nie określa granic wiekowych pracowników. Jednakże w odniesieniu do dolnej granicy wieku, wynosi ona co do zasady 18 lat. Zatrudnianie osób między 15 a 18 rokiem życia jest dopuszczalne, na zasadach wynikających z art. 190 kp. Młodocianym w rozumieniu kodeksu jest osoba, która ukończyła 15 lat, a nie przekroczyła 18 lat. Młodociany może być zatrudniony jeżeli ukończył co najmniej 8-letnią szkołę podstawową i przedstawi świadectwo lekarskie stwierdzające, że praca danego rodzaju nie zagraża jego zdrowiu. Jego zatrudnienia jest możliwe na podstawie umowy o pracę w celu przygotowania zawodowego.

Kodeks pracy nie wskazuje górnej granicy wieku pracownika. Nie jest przeszkodą do kontynuacji zatrudnienia uzyskanie wieku emerytalnego. (Sąd Najwyższy³ stwierdził, że osiągnięcie wieku emerytalnego i nabycie prawa do emerytury nie może stanowić wyłącznej przyczyny wypowiedzenia umowy o pracę przez pracodawcę (art. 45 § 1 k.p.)⁴.

¹ Ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy (tekst jedn. Dz. U. 2018, poz. 917).

² K. Jaśkowski, E. Maniewska, *Kodeks pracy. Komentarz*, Wolters Kluwer 2019 [dostęp: lex online].

³ Uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 21 stycznia 2009 r., sygn. akt II PZP 13/08.

⁴ Tamże.

W przepisach prawa pracy pojawia się również pojęcie pracownika tymczasowego. Zgodnie z ustawą o zatrudnianiu pracowników tymczasowych⁵ pracownikiem tymczasowym jest pracownik zatrudniony przez agencję pracy tymczasowej wyłącznie w celu wykonywania pracy tymczasowej na rzecz i pod kierownictwem pracodawcy użytkownika. Agencją pracy tymczasowej jest jedna z agencji zatrudnienia, zawiera ona z pracownikiem umowę o pracę tymczasową i z tego tytułu jest jego pracodawcą. Pracodawca użytkownik to pracodawca lub podmiot niebędący pracodawcą w rozumieniu kodeksu pracy, który wyznacza pracownikowi agencji tymczasowej (czyli pracownikowi tymczasowemu) zadania i kontroluje ich wykonanie.

Do nawiązania stosunku pracy konieczne jest złożenie oświadczenia woli. Pracowniczą zdolność do czynności prawnych (zdolność do składania oświadczeń woli w ramach stosunku pracy) uzależniona jest od posiadania przez osobę zdolności do czynności prawnych. Nie ma wątpliwości co do zawierania umów/składania oświadczeń woli przez osoby posiadające pełną zdolność do czynności prawnych. Pełną zdolność do czynności prawnych ma osoba pełnoletnia, która nie została ubezwłasnowolniona całkowicie lub częściowo. Pełnoletność uzyskuje osoba z chwilą ukończenia 18 roku życia, a wyjątkowo pełnoletność uzyskać kobieta, która ukończyła 16 lat i zawarła za zgodą sądu związek małżeński). W odniesieniu do osób posiadających ograniczoną zdolność do czynności prawnych mogą one bez zgody przedstawiciela ustawowego nawiązać stosunek pracy oraz dokonywać czynności prawnych, które dotyczą tego stosunku. Jednakże, gdy stosunek pracy sprzeciwia się dobru tej osoby, przedstawiciel ustawowy za zezwoleniem sądu opiekuńczego może stosunek pracy rozwiązać (art. 22 § 3 k.p.). Warto przypomnieć, że ograniczoną zdolność do czynności prawnych mają osoby, które ukończyły 13 rok życia, a nie uzyskały pełnoletności oraz osoby pełnoletnie, które zostały ubezwłasnowolnione częściowo. Pracowniczej zdolności do czynności prawnych nie mają osoby, które nie ukończyły 13 roku życia oraz osoby ubezwłasnowolnione całkowicie.

Na status pracownika nie wpływa ani charakter wykonywanej pracy, ani wymiar czasu pracy, ani rodzaj podmiotu zatrudniającego.

⁵ Ustawa z 9 lipca 2003 r. o zatrudnianiu pracowników tymczasowych (tekst jedn. Dz. U. 2018, poz. 594).

DOPUSZCZALNOŚĆ OGRANICZANIA WOLNOŚCI I PRAW W STANIE KLĘSKI ŻYWIOŁOWEJ

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.¹ dopuszcza wprowadzenie w szczególnych okolicznościach stanu wojennego, stanu wyjątkowego lub stanu klęski żywiołowej. Ich wprowadzenie zostało uzależnione od wystąpienia i spełnienia przesłanek określonych w Konstytucji. Stany nadzwyczajne mogą być wprowadzone w sytuacjach o nagłym charakterze, gdy powstaje zagrożenie dla bytu państwa oraz jego obywateli i gdy zwykle, konstytucyjne środki są niewystarczające do przewyciężenia zagrożenia. Wprowadzenie stanów nadzwyczajnych wymaga również spełnienia tzw. przesłanek szczególnych, które odrębnie dla każdego stanu, zostały sprecyzowane w ustawie zasadniczej.

W przypadku stanu klęski żywiołowej może on zostać wprowadzony w celu zapobieżenia skutkom katastrof naturalnych lub awarii technicznych noszących znamiona klęski żywiołowej oraz w celu ich usunięcia². Za klęskę żywiołową może być uznana katastrofa naturalna lub awaria techniczna, której skutki zagrażają życiu lub zdrowiu dużej liczby osób, mieniu w wielkich rozmiarach albo środowisku. Za klęskę żywiołową może być uznany taki przypadek, kiedy pomoc i ochrona przed skutkami katastrofy, awarii może być skuteczna przy zastosowaniu nadzwyczajnych środków, we współdziałaniu z organami państwa i instytucjami różnego szczebla. Katastrofą naturalną jest zdarzenie związane z działaniem sił natury np. intensywne opady, osuwiska, pożary, susze, powódzie, silne wiatry i inne. Awarią techniczną jest natomiast gwałtowne, nieprzewidziane uszkodzenie, zniszczenie obiektu budowlanego, urządzenia technicznego, systemu urządzeń technicznych.

Stan klęski żywiołowej może być wprowadzony na całości terytorium państwa lub na jego części (na obszarze, na którym wystąpiła klęska żywiołowa, na obszarze, na którym mogą wystąpić skutki klęski żywiołowej), na czas nie dłuższy niż 30 dni, jednakże z możliwością przedłużenia. Jedynym podmiotem posiadającym kompetencje do wprowadzenia stanu klęski żywiołowej jest Rada Ministrów, działająca z własnej inicjatywy lub na wniosek wojewody.

¹ Dz. U. 1997, Nr 78, poz. 483 z późn. zm.

² Art. 2 ustawy z dnia 18 kwietnia 2002 r. o stanie klęski żywiołowej (tekst jedn. Dz. U. 2017, poz. 1897).

Wprowadzenie stanu nadzwyczajnego stwarza możliwość wprowadzenia ograniczeń w korzystaniu z niektórych wolności i praw, zawartych w rozdziale II Konstytucji RP. Ograniczeniami są objęte osoby fizyczne zamieszkujące lub czasowo przebywające na obszarze, na którym stan klęski żywiołowej został wprowadzony, a także osoby prawne lub jednostki organizacyjne nie posiadające osobowości prawnej, które mają siedzibę lub prowadzą działania na obszarze objęte stanem. Katalog wolności i praw, które mogą być ograniczone w czasie trwania stanu klęski żywiołowej jest katalogiem zamkniętym i został określony w art. 233 ust. 3 Konstytucji. W czasie trwania stanu klęski żywiołowej może zostać ograniczona wolność działalności gospodarczej, wolność osobista, nienaruszalność mieszkania, wolność poruszania się i pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, prawo własności, wolność pracy, prawo do wypoczynku oraz prawo do bezpiecznych i higienicznych warunków pracy. Inne wolności i prawa, o których mowa w II rozdziale ustawy zasadniczej, nie mogą zostać ograniczone z powodu wprowadzenia stanu klęski żywiołowej.

Skonkretyzowanie sposobu ograniczania wymienionych wolności i praw nastąpiło w ustawie o stanie klęski żywiołowej. Ograniczenia, zgodnie z art. 21 wymienionej ustawy mogą polegać na:

- 1) zawieszeniu działalności określonych przedsiębiorców;
- 2) nakazie lub zakazie prowadzenia działalności gospodarczej określonego rodzaju;
- 3) nakazaniu pracodawcy oddelegowania pracowników do dyspozycji organu kierującego działaniami prowadzonymi w celu zapobieżenia skutkom klęski żywiołowej lub ich usunięcia;
- 4) całkowitej lub częściowej reglamentacji zaopatrzenia w określonego rodzaju artykuły;
- 5) zakazie okresowego podwyższania cen na towary lub usługi określonego rodzaju;
- 6) nakazie stosowania cen ustalonych na towary lub usługi mające podstawowe znaczenie dla kosztów utrzymania konsumentów;
- 7) obowiązku poddania się badaniom lekarskim, leczeniu, szczepieniom ochronnym oraz stosowaniu innych środków profilaktycznych i zabiegów, niezbędnych do zwalczania chorób zakaźnych oraz skutków skażeń chemicznych i promieniotwórczych;
- 8) obowiązku poddania się kwarantannie;
- 9) obowiązku stosowania środków ochrony roślin lub innych środków zapobiegawczych niezbędnych do zwalczania organizmów szkodliwych dla ludzi, zwierząt lub roślin;
- 10) obowiązku stosowania określonych środków zapewniających ochronę środowiska;
- 11) obowiązku stosowania środków lub zabiegów niezbędnych do zwalczania chorób zakaźnych zwierząt;

- 12) obowiązku opróżnienia lub zabezpieczenia lokali mieszkalnych bądź innych pomieszczeń;
- 13) dokonaniu przymusowych rozbiórek i wyburzeń budynków lub innych obiektów budowlanych albo ich części;
- 14) nakazie ewakuacji w ustalonym czasie z określonych miejsc, obszarów i obiektów;
- 15) nakazie lub zakazie przebywania w określonych miejscach i obiektach oraz na określonych obszarach;
- 16) zakazie organizowania lub przeprowadzania imprez masowych;
- 17) nakazie lub zakazie określonego sposobu przemieszczania się;
- 18) wykorzystaniu, bez zgody właściciela lub innej osoby uprawnionej, nieruchomości i rzeczy ruchomych;
- 19) zakazie prowadzenia strajku w odniesieniu do określonych kategorii pracowników lub w określonych dziedzinach;
- 20) ograniczeniu lub odstąpieniu od określonych zasad bezpieczeństwa i higieny pracy, jednakże niepowodującym bezpośredniego narażenia życia lub zdrowia pracownika;

Ponadto ustawa przewiduje, że w czasie trwania stanu klęski żywiołowej może zostać wprowadzony obowiązek świadczeń osobistych i rzeczowych, ale tylko w przypadku, gdy siły i środki, jakimi dysponuje wójt, burmistrz, prezydent miasta, starosta, wojewoda czy pełnomocnik nie są wystarczające do usuwania skutków lub likwidowania zagrożeń. Świadczenia te mogą polegać na:

- 1) udzielaniu pierwszej pomocy osobom, które uległy nieszczęśliwym wypadkom;
- 2) czynnym udziale w działaniu ratowniczym lub wykonywaniu innych zadań wyznaczonych przez kierującego akcją ratowniczą;
- 3) wykonywaniu określonych prac;
- 4) oddaniu do użytkowania posiadanych nieruchomości lub rzeczy ruchomych;
- 5) udostępnieniu pomieszczeń osobom ewakuowanym;
- 6) użytkowaniu nieruchomości w określony sposób lub w określonym zakresie;
- 7) przyjęciu na przechowanie i pilnowaniu mienia osób poszkodowanych lub ewakuowanych;
- 8) zabezpieczeniu zagrożonych zwierząt, a w szczególności dostarczaniu paszy i schronienia;
- 9) zabezpieczeniu zagrożonych roślin lub nasion;
- 10) pełnieniu wart;
- 11) zabezpieczeniu własnych źródeł wody pitnej i środków spożywczych przed ich zanieczyszczeniem, skażeniem lub zakażeniem, a także udostępnianiu ich dla potrzeb osób

ewakuowanych lub uszkodzonych, w sposób wskazany przez organ nakładający świadczenie;

12) zabezpieczeniu zagrożonych dóbr kultury.

Ustawodawca wprowadził zwolnienia z obowiązku świadczeń osobistych i rzeczowych. Osoby do 16 roku życia i powyżej 60 roku życia są zwolnione z czynnego udziału w działaniu ratowniczym lub wykonywaniu innych zadań wyznaczonych przez kierującego akcją ratowniczą, wykonywania określonych prac, użytkowania nieruchomości w określony sposób lub w określonym zakresie, pełnienia wart. Osoby chore, niepełnosprawne, kobiety w ciąży i kobiety karmiące – z udzielania pierwszej pomocy osobom, które uległy nieszczęśliwym wypadkom, z czynnego udziału w działaniu ratowniczym lub wykonywaniu innych zadań wyznaczonych przez kierującego akcją ratowniczą, wykonywania określonych prac, użytkowania nieruchomości w określony sposób lub w określonym zakresie, pełnienia wart, zabezpieczenia zagrożonych zwierząt, a w szczególności dostarczaniu paszy i schronienia. Natomiast osoby sprawujące opiekę nad dziećmi do lat 8, nad chorymi lub osobami niepełnosprawnymi są zwolnione w obowiązku osobistego i rzeczowego świadczenia w zakresie udzielania pierwszej pomocy osobom, które uległy nieszczęśliwym wypadkom, czynnego udziału w działaniu ratowniczym lub wykonywaniu innych zadań wyznaczonych przez kierującego akcją ratowniczą, wykonywania określonych prac, użytkowania nieruchomości w określony sposób lub w określonym zakresie i pełnienia wart.

W uzasadnionych okolicznościach osoba kierująca akcją ratowniczą ze względu na interes publiczny lub ważny interes osobisty może zwolnić także inne osoby (w tym także osoby prawne) od świadczeń osobistych i rzeczowych.

Adresy punktów, w których świadczona jest nieodpłatna pomoc prawna
znajdą Państwo na stronie Fundacji TOGATUS PRO BONO www.fundacja.togatus.pl
Zadanie „Prowadzenie punktu nieodpłatnej pomocy prawnej” finansowane jest ze środków
Powiatu.